

„Службени гласник РС“, број: 118 од 28. 12. 2023.

Преузето са www.pravno-informacioni-sistem.rs

5775

На основу члана 117. став 3. и члана 137. став 3. Закона о ветеринарству („Службени гласник РС“, бр. 91/05, 30/10, 93/12 и 17/19 – др. закон) и члана 17. став 4. и члана 24. став 2. Закона о Влади („Службени гласник РС“, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС, 72/12, 7/14 – УС, 44/14 и 30/18 – др. закон),

Министар пољопривреде, шумарства и водопривреде доноси

ПРАВИЛНИК

о изменама и допунама Правилника о начину разврставања и поступања са споредним производима животињског порекла, ветеринарско-санитарним условима за изградњу објеката за сакупљање, прераду и уништавање споредних производа животињског порекла, начину спровођења службене контроле и самоконтроле, као и условима за сточна гробља и јаме гробнице

Члан 1.

У Правилнику о начину разврставања и поступања са споредним производима животињског порекла, ветеринарско-санитарним условима за изградњу објеката за сакупљање, прераду и уништавање споредних производа животињског порекла, начину спровођења службене контроле и самоконтроле, као и условима за сточна гробља и јаме гробнице („Службени гласник РС“, бр. 31/11, 97/13, 15/15 и 61/17), у члану 3. тачка 11) речи: „непрерађени стајњак пореклом од коња,” бришу се.

Тач. 12) и 13) бришу се.

Члан 2.

У члану 4. после тачке 1а) додаје се тачка 1б), која гласи: „1б) водене животиње јесу животиње следећих врста, у свим фазама развоја, укључујући јајне ћелије, сперму и гамете:

(1) рибе из надразреда Agnatha и разреда Chondrichthyes, Sarcopterygii и Actinopterygii,

(2) водени мекушци из кола Mollusca,

(3) водени ракови из поткола Crustacea;”.

Тачка 2) мења се и гласи:

„2) гуано јесте природни неминерализовани производ прикупљен од измета слепих мишева или дивљих морских птица;”.

После тачке 5) додаје се тачка 5а), која гласи:

„5а) добијени производи који су достигли крајњу тачку у производном ланцу, јесу производи који су прерађени на начин да не представљају ризик за јавно здравље и здравље животиња;”.

После тачке 8) додаје се тачка 8а), која гласи:

„8а) изложбени предмети јесу споредни производи животињског порекла или добијени производи намењени за изложбе или уметничке активности;”.

У тачки 17) после речи: „спреман за” додаје се реч: „крајњу”.

После тачке 17) додаје се тачка 17а), која гласи:

„17а) медији раста јесу материјали, укључујући земљу за сађење саксијских биљака, осим земље *in situ*, у којима се узгајају биљке или печурке и који се употребљавају независно од земље *in situ*;”.

Тачка 18) мења се и гласи:

„18) међуобјекат за материјал Категорије 1, материјал Категорије 2 и материјал Категорије 3 је објекат у коме се сакупљају споредни производи животињског порекла, складиште и у којима се врше следеће радње руковања, и то:

- (1) сортирање,
- (2) уситњавање,
- (3) хлађење,
- (4) замрзавање,
- (5) сољење или други поступци конзервирања,
- (6) уклањање коже или уклањање специфичног ризичног материјала,
- (7) поступање са споредним производима животињског порекла у складу са прописима којима се уређује ветеринарство,
- (8) претходна хигијенизација/пастеризација споредних производа животињског порекла ради њихове употребе у објектима за производњу биогаса или компоста,
- (9) просејавање,
- (10) процеси фазног прелаза као што су термокоагулација крви, центрифугирање крви, хидролиза папака и копита, свињских чекиња, перја и длаке материјала Категорије 3, намењених преради у складу са методама прераде из овог правилника;”.

Тачка 19) брише се.

Тачка 20) мења се и гласи:

„20) *међупроизвод* јесте добијени производ:

(1) који је намењен за употребу у производњи лекова, лекова за употребу у ветерини, медицинских средства за употребу у медицини и ветерини, активних имплантабилних медицинских средстава, *in vitro* дијагностичких медицинских средстава за употребу у медицини и ветерини, лабораторијских реагенса или козметичких производа, и то:

– као материјал у поступку производње или у коначној производњи готовог производа,

– у валидацији или провери током поступка производње, или

– у контроли квалитета готовог производа,

(2) чије су фазе обликовања, обраде и производње довршене у довољној мери да се производ може сматрати добијеним производом и да непосредно или као састојак другог производа служи у сврхе из подтачке (1) ове тачке;

(3) који ипак захтева даљу производњу или прераду, као што су мешање, премазивање, састављање или паковање, како би био погодан за стављање у промет или за употребу, у зависности од случаја, као лек, ветеринарски лек, медицинско средство за употребу у медицини и ветерини, активно имплантабилно медицинско средство, *in vitro* дијагностичко медицинско средство за употребу у медицини и ветерини, лабораторијски реагенс или козметички производ;”.

После тачке 20а) додаје се тачка 20б), која гласи:

„20б) *необрађена кожа* јесу сва кожна и поткожна ткива која нису обрађена било којим поступком обраде осим, сечења, хлађења или замрзавања;”

Тач. 22)–24) мењају се и гласе:

„22) *непрерађена вуна* јесте вуна, осим вуне, која је:

(1) фабрички прана,

(2) добијена штављењем,

(3) обрађена неком другом методом којом се осигурава уклањање неприхватљивих ризика,

(4) произведена од животиња које нису свиње, подвргнута индустријском прању које се састоји од виšekратног урањања вуне у раствор воде, сапуна и натријум хидроксида или калијум хидроксида, или

(5) произведена од животиња које нису свиње, намењена је отпреми директно у објекат за производњу добијених производа од вуне за текстилну индустрију и била је подвргнута бар једном од следећих третмана:

- хемијској депилацији гашеним кречом или натријум сулфидом,
- фумигацији у формалдехиду у херметички затвореној комори у периоду од најмање 24 сата,
- индустријском чишћењу које укључује урањање вуне у детерцент растворљив у води на температури од 60–70 °C,
- складиштењу које може укључивати време проведено у превозу на температури од 37 °C у периоду од осам дана, 18 °C у периоду од 28 дана или 4 °C у периоду од 120 дана;

23) *непрерађена длака* јесте длака, осим длаке која је:

- (1) фабрички прана,
- (2) добијена штављењем,
- (3) обрађена неком другом методом којом се осигурава уклањање неприхватљивих ризика,
- (4) произведена од животиња које нису свиње, подвргнута фабричком прању које се састоји од виšekратног урањања длаке у раствор воде, сапуна и натријум хидроксида или калијум хидроксида, или
- (5) произведена од животиња које нису свиње, намењена отпреми директно у објект за производњу добијених производа од длаке за текстилну индустрију и била је подвргнута бар једном од следећих третмана:
 - хемијској депилацији са гашеним кречом или натријум сулфидом,
 - фумигацији у формалдехиду у херметички затвореној комори током најмање 24 сата,
 - индустријском чишћењу које укључује урањање длаке у детерцент растворљив у води на температури од 60 - 70° C,
 - складиштењу које може укључивати време проведено у превозу на температури од 37° C у периоду од осам дана, 18° C у периоду од 28 дана или 4° C у периоду од 120 дана;

24) *непрерађено перје и делови перја* јесу перје и делови перја који нису обрађени паром или другом методом којом се искључују сви неприхватљиви ризици;”.

У тачки 25) речи: „обезбеђује уништавање патогена” замењују се речима: „искључују сви неприхватљиви ризици”.

После тачке 25) додаје се тачка 25а), која гласи:

„25а) *објект за прераду* јесте објект у коме се споредни производи животињског порекла прерађују применом основних или алтернативних метода прераде, као и објект у којима се производе прерађени протеини

животињског порекла и други добијени производи који се могу употребити за исхрану животиња;”.

После тачке 40) додаје се тачка 40а), која гласи:

„40а) *обрађена кожа* јесу производи од необрађене коже, осим жвакалица, који се производе применом неког од следећих третмана:

- (1) сушења,
- (2) влажног, односно сувог сољења, најмање 14 дана пре отпреме,
- (3) сољења најмање седам дана морском сољу уз додатак 2% натријум карбоната,
- (4) сушења најмање 42 дана на температури од најмање 20 °C, или
- (5) конзервисања другим поступком који није штављење;”.

Тачка 45) мења се и гласи:

„45) *органо-ђубриво и оплемењивач земљишта* јесу материјали животињског порекла, који се користе да одрже и побољшају исхрану биљака, физичка и хемијска својства и биолошку активност земљишта, појединачно или заједно, укључујући и стајњак, неминерализован гуано, садржај дигестивног тракта, компост и остатке ферментације;”.

Тачка 47) мења се и гласи:

„47) *остаци ферментације* јесу остаци од прераде споредних производа животињског порекла, укључујући и течну фракцију, у објекту за производњу биогаса;”.

После тачке 49) додаје се тачка 49а) која гласи:

„49а) *таксидермија* јесте уметност препарирања, пуњења и намештања кожа животиња са реалистичним ефектом тако да се путем намештене коже не би преносили неприхватљиви ризици за јавно здравље и здравље животиња;”

Тачка 54) мења се и гласи:

„54) *производи пчеларства* јесу мед, пчелињи восак, матична млеч, прополис или полен који нису намењени за исхрану људи;”.

Тач. 57) и 58) мењају се и гласе:

„57) *производ који се користи за „in vitro” дијагнозу* јесте упакован производ, спреман за крајњу употребу, који садржи производ од крви или друге споредне производе животињског порекла, а користи се као реагенс, реагентски производ, калибратор, кит или неки други систем, било самостално или у комбинацији, а намењен је употреби „in vitro” за претраживање узорака људског или животињског порекла искључиво или пре свега ради дијагностиковања физиолошког стања, здравственог стања,

болести или генетске абнормалности или за одређивање сигурности и компатибилности са реагенсима, осим донираних органа или крви;”

„58) *рибље брашно* јесте прерађен протеин животињског порекла који је добијен од водених животиња, осим од морских сисара, укључујући водене бескичмењаке из узгоја и морске звезде *Asterias rubens* сакупљене у подручју за узгој мекушаца;”.

После тачке 70) додаје се тачка 70а) која гласи:

„70а) *трговачки узорци* јесу споредни производи животињског порекла или добијени производи, намењени за посебне студије односно анализе са циљем обављања производног поступка, укључујући прераду споредних производа животињског порекла или добијених производа, процеса развоја хране за животиње, хране за кућне љубимце, добијених производа као и испитивања машина односно опреме;”

После тачке 74) додаје се тачка 74а) која гласи:

„74а) *узорци за истраживања и дијагностику* јесу споредни производи животињског порекла или добијени производи намењени за проучавање у склопу дијагностичких активности или анализе ради промовисања напретка науке и технологије у оквиру образовних или истраживачких делатности;”.

Тачка 78) мења се и гласи:

„78) *храна за кућне љубимце* јесте храна за животиње, осим прерађеног протеина животињског порекла и других добијених производа који се могу употребити за исхрану животиња, која се користи као храна за кућне љубимце и жвакалице, која се састоји од споредних производа животињског порекла или добијених производа који садрже материјал Категорије 3, осим материјала из члана 8. тач. 14) и 16) овог правилника;”.

После тачке 83) додаје се тачка 84) која гласи:

„84) *„измет инсеката”* јесте мешавина измета узгајаних инсеката, супстрата за исхрану животиња, делова узгајаних инсеката и мртвих јаја у којој удео угинулих узгајаних инсеката не прелази 5 % запремине и 3 % масе.”.

Члан 3.

После члана 10. додаје се члан 10а који гласи:

„Члан 10а

Споредне производе животињског порекла или добијене производе после производње одговорно лице означава и осигурава да се са њима поступи у складу са овим правилником (почетна тачка).

У промет, осим увоза, стављају се следећи производи добијени прерадом споредних производа животињског порекла који су достигли крајњу тачку у производном ланцу, и то:

- 1) лекови, ветеринарски лекови, медицинска средства за употребу у медицини и ветерини, активна имплантабилна медицинска средства, „*in vitro*” дијагностичка медицинска средства за употребу у медицини и ветерини, лабораторијски реагенси и козметички производи, који су произведени у складу са посебним прописима који уређују ове области;
- 2) биодизел који испуњава услове из овог правилника;
- 3) прерађена храна за кућне љубимце која испуњава услове из овог правилника укључујући и микробиолошке стандарде;
- 4) жвакалице које испуњавају услове из овог правилника укључујући и микробиолошке стандарде;
- 5) коже папкара и копитара које су на основу одлуке субјекта у пословању храном намењене за употребу различиту од исхране људи, а које у складу са посебним прописом којим се уређују општи и посебни услови хигијене хране, испуњавају услове за сировине за желатин или колаген који су намењени за употребу у храни;
- 6) коже обрађене применом неког од следећих третмана:
 - (1) третмана комплетног процеса штављења,
 - (2) „wet blue” третмана,
 - (3) третмана „пикловања”,
 - (4) третмана кречом и саламуром рН вредности од 12 до 13 у трајању од најмање осам сати;
- 7) фабрички опрана вуна и длака, као и вуна и длака обрађена неком другом методом којом се осигурава уклањање неприхватљивих ризика;
- 8) перје, делови перја и паперје који су фабрички опрани и обрађени врућом паром на температури од 100 °C у трајању од најмање 30 минута;
- 9) крзна која су сушена на собној температури од 18 °C најмање два дана при влажности од 55%;
- 10) рибље уље за производњу лекова добијено од материјала Категорије 3 из члана 8. тач. 5), 6), 9), 10) и 12) овог правилника који је добијен од водених животиња, обрађен раствором NaOH на температури од 80 °C или вишој и накнадно прочишћен дестилацијом на температури од 200 °C или вишој;
- 11) деривати топљене масти произведени у складу са чланом 66. став 1. овог правилника за намене из члана 66. став 2. овог правилника.

Изузетно, одредбе овог правилника се примењују у делу издавања потврде о испоруци, ако се кожа из става 2. тачка 6) подтачке (3) и (4) овог члана испоручује објектима који производе храну за кућне љубимце, органска ђубрива и побољшиваче земљишта или објекте за производњу биогаса.”.

Члан 4.

У члану 11. став 1. тачка 4) мења се и гласи:

„4) фармски узгајане животиње не хране се биљкама, директно путем паше или кошеним биљкама, које потичу са површина на којима су коришћена органска ђубрива или оплемењивачи земљишта, осим стајњака, гуана, садржаја дигестивног тракта, млека, производа од млека, производа на бази млека, колострума и производа од колострума, осим ако се кошење или паша обављају после истека каренце у трајању од најмање 21 дан, чиме се обезбеђује контрола ризика за јавно здравље и здравље животиња.”.

Став 2. мења се и гласи:

„Ако посебним прописима којима се уређује производња козметичких средстава, медицинских средстава, активних имплантационих медицинских средстава, „*in vitro*” дијагностичких медицинских средстава, лекова и ветеринарских лекова нису прописани услови за спречавање ризика за јавно здравље и здравље животиња у складу са овим правилником и ако се у њиховој производњи користе споредни производи животињског порекла и добијени производи, примењују се услови из овог правилника.”.

Члан 5.

После члана 15. додаје се назив: „Предtretман отпадних вода” и члан 15а који гласе:

„Предtretман отпадних вода

Члан 15а

Предtretман отпадних вода за задржавање и сакупљање материјала животињског порекла (у даљем тексту: предtretман отпадних вода), као почетну фазу пречишћавања отпадних вода имају следећи објекти:

- 1) објекти за прераду материјала Категорије 1;
- 2) објекти за прераду материјала Категорије 2;
- 3) други објекти у којима се одстрањује специфични ризични материјал.

Опрема у објектима из става 1. треба да има:

- 1) хватаче на одводу или сита са отворима филтера или отворима не већим од 6 mm на крају поступка у низводном смеру, или
- 2) истоветне системе којима се обезбеђује да чврсти делови у отпадним водама који пролазе кроз њих нису већи од 6 mm.

Отпадне воде из објеката из става 1. овог члана треба да улазе у поступак предtretмана отпадних вода, којим се филтрира целокупна количина отпадних вода пре испуштања из објекта, без млевења, мацерације или друге врсте обраде као и примене притиска, који би могли олакшати

пролазак чврстих материјала животињског порекла кроз поступак предтретмана.

Са материјалом животињског порекла који је задржан у поступку предтретмана у објектима из става 1. овог члана поступа се као са материјалом Категорије 1 или материјалом Категорије 2, у складу са овим правилником.

Поред услова из ст. 1–4. овог члана, отпадне воде из нечистог дела објекта за прераду материјала Категорије 1 или материјала Категорије 2 или из међуобјекта за материјал Категорије 1 или материјал Категорије 2, требају бити подвргнуте третману смањења ризика од узрочника болести у случају да се у објекту рукује или се преређује материјал који је настао као мера спречавања ширења и сузбијања заразних болести животиња.

Путем отпадних вода не уклања се крв, млеко односно производи од крви и млека.

Материјал Категорије 3 који се састоји искључиво од талога из центрифуге или сепаратора, може се уклањати путем отпадних вода под условом да је претходно подвргнут топлотној обради при температури од најмање 70 °C у трајању од 60 минута или најмање 80 °C у трајању од 30 минута.”.

Члан 6.

У члану 16. тачка 5) брише се.

Члан 7.

У члану 18. став 1. тачка 5) брише се.

Члан 8.

У члану 19. став 1. тачка 5) брише се.

Члан 9.

Чл. 22. и 23. мењају се и гласе:

„Члан 22.

Хигијенски услови за обављање делатности у објектима за производњу биогаса и компоста су:

1) контејнери, посуде и возила за превоз непрерађеног материјала чисте се и дезинфикују на за то одређеном месту, које је такво да се спречи ризик од контаминације добијених производа;

2) заштита од штеточина као што су инсекти, глодари, птице и друге штеточине спроводи се системски на основу претходно утврђеног програма контроле штеточина, а подаци о спроведеној системској заштити евидентирају се;

- 3) за све делове објекта установљава се одговарајући начин и поступак чишћења и дезинфекције, који се врши одговарајућом опремом и средствима, о чему се води евиденција;
- 4) контрола хигијене околине и опреме врши се на основу претходно утврђеног програма контроле хигијене, о чему се води евиденција;
- 5) објекат, уређаји, прибор и опрема уредно се одржавају у добром стању, а опрема за мерење баждари се.
- 6) са остацима ферментације и компоста рукује се и складиште се на начин да се спречи накнадно загађење.

Споредни производи животињског порекла прерађују се одмах по допреми, а до прераде, складиште се у складу са овим правилником.

Члан 23.

Стандардне методе прераде у објекту за производњу биогаса који је опремљен јединицом за пастеризацију односно хигијенизацију и објекту за производњу компоста, за:

1) материјал Категорије 3, јесу:

- (1) пре уношења у јединицу за пастеризацију, или у систем за компостирање материјал треба да буде уситњен на делове максималне величине 12 mm,
- (2) у целокупној маси уситњеног материјала треба да буде постигнута температура од најмање 70 °C,
- (3) материјал треба да буде третиран најмање 60 минута без прекида;

2) материјал Категорије 2 из члана 13. тачка 5) подтачка (2) овог правилника, који се користи у објекту за производњу биогаса без претходне прераде, примењују се стандардни параметри прераде из тачке 1) подтач. (2) и (3) овог члана.

Изузетно од става 1. тачка 1) овог члана, млеко, производи од млека, производи на бази млека, колострум и производи од колострума који су разврстани у материјал Категорије 3, односно ако не постоји ризик од ширења заразних болести људи и животиња, могу се користити без пастеризације односно хигијенизације у производњи биогаса.

Поред стандардних метода прераде из става 1. овог члана, примењују се и алтернативне методе прераде, које могу бити:

1) одређене од стране одговорног лица у поднетом захтеву и одобрене од стране надлежног органа, ако подносилац захтева докаже да се под тим условима, биолошки ризици своде на најмању могућу меру, и о томе достави валидацију, која је спроведена на следећи начин:

(1) утврђивањем и анализом могућих опасности, укључујући утицај улазног материјала, на основу целокупног описа услова прераде, проценом ризика,

којом се утврђује како се у пракси постижу одређени услови прераде у редовним и ванредним ситуацијама,

(2) валидацијом предвиђеног процеса, и то:

– мерењем смањења преживљавања (виабилности)/инфективности ендогених индикатор - организма, током поступка, при чему тај индикатор:

а) је стално присутан у сировини у великом броју,

б) није мање отпоран на примењени поступак топлотне обраде са леталним исходом, али није ни знатно отпорнији од патогених организама за чије се праћење користи,

в) је релативно лак за одређивање његовог броја, и лако га је идентификовати и потврдити, или

– мерењем смањења преживљавања (виабилности)/инфективности, током изложености, тест организма познатих особина или вируса, који су у полазни материјал унесени одговарајућим тесним телом;

(3) валидацијом из подтачке (2) ове тачке доказује се да се поступком постиже опште смањење ризика, и то:

– код топлотних и хемијских поступака:

а) смањење за 5 log10 *Enterococcus faecalis* или *Salmonella Senftenberg* (775 W, H2S негативно),

б) смањење титра инфективности вируса отпорних на топлоту, као што је парвовирус, за најмање 3 log10 када су утврђени као значајна опасност,

– код хемијских поступака и смањење отпорних паразита, као што су јаја *Ascaris spp.*, за најмање 99,9% (3 log10) у животним фазама,

(4) израдом потпуног програма контроле, ради праћења рада објекта, укључујући поступке за праћење процеса са параметрима који се користе у објекту, као и другим критичним контролним тачкама, који се бележе и чувају,

(5) мерама којима се осигурава непрекидно праћење и надзор над параметрима поступка који су утврђени у програму контроле, при раду објекта,

2) примена температуре од најмање 60 °C у целокупној маси уситњеној на делове максималне величине до 400 mm у периоду од најмање два пута по 48 сати уз мешање масе између два периода примене темературе, чиме се обезбеђују услови у погледу микробиолошких стандарда, ако се у производњи користе следећи материјали:

(1) кухињски отпад, као једини материјал,

(2) мешавина кухињског отпада и:

- стајњака,
- садржаја дигестивног тракта одвојеног од дигестивног тракта,
- млека, производа од млека, производа на бази млека, колострума и производа од колострума, јаја и производа од јаја,
- материјала из члана 8. тачке 6) овог правилника, ако је тај материјал прерађен у складу са чланом 3. тачка 11) Правилника о условима хигијене хране („Службени гласник РС”, број 73/10),
- мешавина материјала из ове тачке и материјала који нису споредни производи животињског порекла;

3) без посебних услова у погледу параметара прераде, ако се у производњи биогаза и компоста користи материјал који не сме бити извор ризика за ширење заразних болести које се преносе на људе и животиње, и то материјали из тачке 2) овог става, и то:

(1) подтачка (1), у ком случају се са компостом и остацима ферментације поступа у складу са прописима о заштити животне средине;

(2) подтачка (2) и материјал из члана 8. тачка 7) овог правилника, осим сирове хране за кућне љубимце, у ком случају се компост и остаци ферментације из ових објеката сматрају непрерађеним материјалом, односно споредним производима животињског порекла и са њима се поступа у складу са условима из овог правилника у зависности од категорије којој припадају.

Како би се пратио рад објекта, о подацима и параметрима прераде који се користе у објекту за производњу биогаза или компоста и другим критичним контролним тачкама води се евиденција.”.

Члан 10.

У члану 24. став 2. мења се и гласи:

„Остатке ферментације или компост који нису у складу са микробиолошким стандардима прераде из става 1. овог члана треба поновно прерадити у објекту за биогаз или компост осим у случају из члана 23. став 3. тачка 3) овог правилника, а у случају *Salmonella* потребно је са њима поступати или их уклонити у складу са упутством надлежног органа.”.

После става 2. додаје се став 3. који гласи:

„Када се споредни производи животињског порекла претварају у биогаз или се компостирају заједно са материјалима који нису животињског порекла, репрезентативни узорци из става 1. овог члана могу бити узети после пастеризације у јединици за пастеризацију у објекту за биогаз или после компостирања а пре мешања са материјалима који нису животињског порекла, ради праћења ефикасности прераде или компостирања споредних производа животињског порекла.”.

Члан 11.

У глави III. Хигијенски услови одељак 1. Хигијенски услови који се односе на обављање делатности, назив пододељка ђ) мења се и гласи:

„ђ) Хигијенски услови за обављање делатности у регистрованим објектима и одобреним објектима”

Члан 12.

Чл. 25. и 26. мењају се и гласе:

„Члан 25.

Хигијенски услови за обављање делатности у објектима који се региструју у складу са прописом којим се уређује регистрација и одобравање објеката за сакупљање, прераду и уништавање споредних производа животињског порекла су:

- 1) простори морају имати одговарајући програм заштите од штеточина, као што су инсекти, глодари и птице;
- 2) уређаји и опрема се према потреби мора одржавати у хигијенском стању;
- 3) споредни производи и добијени производи морају се складиштити у условима којима се онемогућава контаминација;
- 4) одговорна лица која врше превоз споредних производа животињског порекла или добијених производа:
 - (1) воде интерну документацију са подацима о идентификацији возила, односно контејнера, чиме се омогућава контрола употребе возила, односно контејнера за превоз споредних производа животињског порекла или добијених производа,
 - (2) према потреби чисте и дезинфикују возила, односно контејнере,
 - (3) предузимају све потребне мере за спречавање контаминације и ширења болести које се могу пренети на људе или животиње,
- 5) да се са неискоришћеним споредним производима животињског порекла или добијеним производима, поступа у складу са условима из овог правилника.

Како би се пратио рад објекта из става 1. овог члана, води се евиденција.

Хигијенски услови за обављање делатности у објектима који се региструју из става 1. овог правилника, примењују се и на објекте који се одобравају у складу са прописом којим се уређује регистрација и одобравање објеката за сакупљање, прераду и уништавање споредних производа животињског порекла и за које овим правилником нису прописани хигијенски услови.

Члан 26.

У објектима за складиштење добијених производа, у зависности од врсте производа, обезбеђује се одговарајуће складиштење до отпреме.

У објектима за складиштење добијених производа из члана 93. став 4. овог правилника, обезбеђују се посебни хигијенски услови:

- 1) за млеко, производе на бази млека и производе од млека, складиштење се врши на одговарајућој температури, како би се избегли сви ризици за јавно здравље и здравље животиња;
- 2) узорци производа из тачке 1) овог става узети током складиштења или приликом испоруке из складишта треба да испуњавају микробиолошке стандарде из Прилога 3 који се могу употребити у производњи хране за животиње.”.

Члан 13.

У члану 30. после става 1. додаје се нови став 2. који гласи:

„Поред материјала из става 1. овог члана прерађен протеин животињског порекла може да се производи и од инсеката из узгоја намењених производњи хране за животиње, и то само од инсеката следећих врста:

- 1) црна војничка мува (*Hermetia illucens*) и кућна мува (*Musca domestica*);
- 2) велики брашнар (*Tenebrio molitor*) и мали брашнар (*Alphitobius diaperinus*);
- 3) кућни цврчак (*Acheta domesticus*), тропски цврчак (*Grylloides sigillatus*) и ливадски цврчак (*Gryllus assimilis*);
- 4) свилена буба (*Bombyx mori*).

Досадашњи став 2. који постаје став 3. мења се и гласи:

„Изузетно од става 1. овог члана, за производњу производа од крви може се употребити крв из члана 8. тачка 1) и тачка 2) подтачка (1) овог правилника.

Досадашњи ст. 4. и 5, постају ст. 5. и 6.”.

Члан 14.

Чл. 33. и 34. мењају се и гласе:

„Члан 33.

Производи од крви добијају се прерадом крви из члана 8. тачка 1) и тачка 2) подтачка (1) овог правилника, уз примену неке од основних метода прераде које су прописане овим правилником, осим Методе прераде 6 или применом друге методе којом се обезбеђује испуњеност микробиолошких стандарда из Прилога 3 овог правилника.

Члан 34.

За производњу топљених масти може се употребљавати само материјал Категорије 3, осим материјала Категорије 3 из члана 8. тач. 14) и 16) овог правилника.

За производњу рибљег уља може се употребљавати само материјал Категорије 3 из члана 8. тач. 9), 10) и 12) овог правилника и материјал Категорије 3 добијен од водених животиња из члана 8. тач. 5) и 6) овог правилника.

Изузетно, ако су рибље уље или топљене масти произведени у складу са условима прераде у складу са посебним прописом којим се уређују општи и посебни услови за хигијену хране животињског порекла, као и услови хигијене хране животињског порекла, топљене масти се производе употребом једне од Метода прераде 1 до 5 или Методе прераде 7, а рибље уље се производи:

- 1) применом Метода прераде од 1 до 7 у складу са овим правилником; или
- 2) у складу са другом методом којом се осигурава усклађеност производа са микробиолошким стандардима за добијене производе из Прилога 3 овог правилника.

Топљена маст добијена од преживара треба да буда пречишћена тако да укупна количина нерастворљиве нечистоће не прелази 0,15% укупне тежине.

Деривати масти од топљених масти или рибљег уља Категорије 3 производе се у складу са једном од основних метода прераде из Прилога 1 овог правилника.

Ако се топљене масти или рибље уље пакују, користи се нова амбалажа или контејнери који су према потреби очишћени и дезинфиковани како би се спречила контаминација, и предузимају се све заштитне мере за спречавање поновне контаминације.

Ако се топљене масти или рибље уље превозе у расутом стању, потребно је пре употребе очистити цеви, пумпе и цистерне за превоз у расутом стању као и све остале контејнере за превоз у расутом стању.”.

Члан 15.

У члану 39. став 2. мења се и гласи:

„Хидролизован протеин пореклом од преживара треба да има молекуларну тежину мању од 10.000 Daltona.”.

Члан 16.

Члан 44. мења се и гласи:

„Члан 44.

За производњу производа од јаја могу се употребљавати само споредни производи животињског порекла из члана 8. тач. 5), 6) и 11) подтачка (2) овог правилника.

Стандарди прераде за производе од јаја су:

1) било која Метода прераде од 1 до 5 или Метода прераде 7, у складу са овим правилником;

2) друга метода и параметри којима се обезбеђује испуњеност услова у погледу микробиолошких стандарда за добијене производе из Прилога 3 овог правилника;

3) параметри прераде за јаја у складу са посебним прописом којим се уређују општи и посебни услови за хигијену хране животињског порекла, као и услови хигијене хране животињског порекла.”

Члан 17.

У члану 46. став 2. после тачке 3) тачка на крају замењује се тачком и запетом и додаје се тачка 4) која гласи:

„4) применом поступка као што је сушење или ферментација, којом се осигурава да храна за кућне љубимце не представља неприхватљив ризик за јавно здравље и здравље животиња, нарочито у погледу микробиолошких стандарда.”

У ставу 3. брише се реч: „топлотног”.

Члан 18.

Назив одељка 4. мења се и гласи:

„4. Хигијенски услови за поједине добијене производе”.

Члан 19.

Чл. 53–58. мењају се и гласе:

„Члан 53.

Хигијенски услови за складиштење кожа папкара и копитара су:

1) простори за складиштење морају бити чисти и одржавани на начин да не представљају извор контаминације сировина;

2) у случају обрезака и комада кожа обрађених кречом, ти обресци и комади морају бити подвргнути третману којим се уклањају сви ризици за јавно здравље и здравље животиња, пре употребе у производњи:

(1) желатина за исхрану животиња; или

(2) органских ђубрива и оплемењивача земљишта.

Члан 54.

Необрађена кожа може се стављати у промет ако:

- 1) је добијена од животиња које испуњавају услове прописане посебним прописима у погледу заштите здравља животиња;
- 2) не потиче од животиња са газдинства, објекта, територије или дела територије које су под мерама ограничења у вези здравља животиња;
- 3) потиче од животиња које су заклане у кланици у којој нису биле присутне заражене животиње, животиње за које постоји сумња на заразне болести из тачке 2) овог члана, или током клања или другог процеса нису били присутни трупови или делови таквих животиња, осим ако је сумња искључена.

Члан 55.

Обрађене коже се стављају у промет ако:

- 1) нису биле у додиру са другим производима животињског порекла или живим животињама који представљају ризик од ширења преносиве болести;
- 2) потврда о испоруци из члана 79. овог правилника садржи изјаву у којој се наводи да су предузете све мере заштите за спречавање контаминације патогеним организмима.

Члан 56.

Ловачки трофеји или други препарати пореклом од животиња, где су за њихову припрему споредни производи животињског порекла подвргнути третману или презентовани у стању у коме не представљају здравствени ризик, могу се стављати у промет под условом да потичу од:

- 1) различитих врста животиња које нису: папкари, копитари, птице и животиње биолошких разреда инсеката (*Insecta*) или паука (*Arachnida*); и
- 2) животиња пореклом из подручја на којима се не примењују ограничења у погледу нарочито опасних заразних болести којима су пријемчиве животиње односних врста.

Члан 57.

Ловачки трофеји или други препарати пореклом од животиња, где су за њихову припрему споредни производи животињског порекла подвргнути третману или презентовани у стању у коме не представљају здравствени ризик, могу се стављати у промет под следећим условима:

- 1) да потичу од папкара, копитара или птица који су обрађени поступком таксидермије, чиме се осигурава њихова одрживост на собној температури;
- 2) да се ради о монтираним трофејима папкара, копитара или птица, или монтираним трофејима од делова тих животиња;
- 3) подвргнути су поступку анатомског препарирања као што је пластинација;

4) ради се о животињама биолошкога разреда инсеката (*Insecta*) или паука (*Arachnida*) који су обрађени поступком као што је сушење како би се спречило ширење болести које се могу пренети на људе или животиње; или

5) се ради о предметима у природњачким колекцијама или за унапређење науке, који су:

(1) конзервирани у медијима као што су алкохол или формалдехид, који омогућавају излагање тих предмета, или

(2) потпуно уграђени у микроскопске препарате;

6) да су састављени од целих костура или његових делова, костију или зуба и да се размеђују између музеја и образовних установа;

7) ради се о прерађеним узорцима DNK намењеним базама за унапређење истраживања биолошке разноликости, екологије, медицинске и ветеринарске науке или биологије.

Члан 58.

Ловачки трофеји и други препарати, осим оних из чл. 56. и 57. овог правилника, који потичу од животиња пореклом из подручја на којима се примењују ограничења због нарочито опасних заразних болести на које су пријемчиве животиње односних врста, могу се стављати у промет под следећим условима:

1) ловачки трофеји или други препарати које чине искључиво кости, рогови, копита, папци, канџе или зуби:

(1) довољно су дуго кувани у кључалој води како би се одстранила сва ткива осим кости, рогова, копита, папака, канџи или зуби,

(2) дезинфиковани су одређеним дезинфекционим средством, а водоник пероксидом у случају делова који се састоје од костију,

(3) запаковани су у појединачна, провидна и затворена паковања непосредно после обраде како би се спречила њихова накнадна контаминација, и то без контакта са другим производима животињског порекла који би могли да их контаминирају;

2) у случају ловачких трофеја или других препарата који се састоје искључиво од коже:

(1) који су:

– осушени,

– суво сољени или влажно сољени најмање 14 дана пре отпреме, или

– конзервирани поступком различитим од штављења;

(2) запаковани су у појединачна, провидна и затворена паковања непосредно после обраде како би се спречила њихова накнадна

контаминација, и то без контакта са другим производима животињског порекла који би могли да их контаминирају.”.

Члан 20.

У одељку 4. назив пододељка ж) мења се и гласи:

„ж) Хигијенски услови за топљену маст од материјала Категорије 1 и материјала Категорије 2 која је намењена за прераду у објекту за прераду топљене масти”.

Члан 21.

У члану 65. став 1. мења се и гласи:

„Топљене масти добијене од материјала Категорије 1 или материјала Категорије 2 намењене за прераду у објекту за прераду топљене мести производе се применом неке од Метода прераде 1 до 5, које су прописане овим правилником.”.

Члан 22.

Члан 66. мења се и гласи:

„Члан 66.

За производњу деривата топљених масти добијених од материјала Категорије 1 и материјала Категорије 2 могу се примењивати следећи поступци:

1) трансестерификација или хидролиза на температури од најмање 200°C под одговарајућим притиском у трајању од 20 минута (глицерол, масне киселине и естери);

2) сапонификација са NaOH 12M (глицерол и сапун):

(1) у шаржама при температури од 95 °C у трајању од три сата, или

(2) у оквиру непрекидног систем при температури од 140 °C и притиску од 2 bara (2 000 hPa) у трајању од осам минута); или

3) хидрогенизација при температури од 160 °C и притиску од 12 bara (12 000 hPa) у трајању од 20 минута.

Деривати топљене масти произведени у складу са чланом 65. овог правилника и овим чланом могу се стављати у промет само за:

1) употребу различиту од употребе у исхрани животиња, козметичким производима и лековима;

2) употребу различиту од употребе у органским ђубривима и побољшивачима земљишта, у случају деривата масти од материјала Категорије 1.”.

Члан 23.

У члану 67. став 1. речи: „и гуано” бришу се.

После става 3. додаје се став 4. који гласи:

„Непрерађени стајњак пореклом од копитара ставља се у промет ако потиче са газдинства која нису под мерама за спречавање ширења, сузбијање и искорењивање следећих заразних болести животиња: скагија, везикуларни стоматитис, антракс и беснило.”.

Члан 24.

У одељку 5. назив пододељка а) мења се и гласи:

„а) Хигијенски услови за прерађени стајњак и производе од прерађеног стајњака, гуано од слепих мишева и измет од инсеката”.

Члан 25.

Члан 68. мења се и гласи:

„Члан 68.

„Прерађен стајњак и добијени производи од прерађеног стајњака, гуано од слепих мишева и измет од инсеката, стављају се у промет ако:

1) потичу из објекта за производњу добијених производа намењених за употребу изван ланца исхране животиња, објекта за производњу биогаса или компоста, објекта за производњу органских ђубрива или објекта за производњу оплемењивача земљишта;

2) морају бити подвргнути топлотној обради при температури од најмање 70°C у трајању од најмање 60 минута, као и поступку редукције бактерија које стварају споре и формирају токсине, ако се за њих утврди да представљају значајну опасност;

Изузетно од става 1. тачка 2) овог члана, на захтев подносиоца захтева, а по одобрењу надлежног органа, на прерађени стајњак и производе од прерађеног стајњака могу се примењивати други стандардизовани параметри прераде ако подносилац захтева достави доказе да се тим параметрима биолошки ризици свode на најмању могућу меру, укључујући и валидацију која се спроводи на следећи начин:

1) утврђивањем и анализом могућих опасности, укључујући утицај улазног материјала, на основу потпуног описа услова прераде, оцене ризика, којом се утврђује како се у пракси постижу одређени услови прераде у уобичајеним и ванредним околностима,

2) провером предвиђеног поступка која се спроводи:

(1) мерењем смањења преживљавања (виабилности)/инфективности ендогених индикатор организама током поступка, при чему је тај индикатор:

– у великом броју стално присутан у сировини,

– није мање отпоран на примењени поступак топлотне обраде, али није ни знатно отпорнији од патогених организама за чије се праћење користи,
– релативно је лако одредити његов број, идентификовати га и потврдити, или

(2) мерењем смањења преживљавања (виабилности)/инфективности добро познатог тестног организма или вируса током изложености, који се у улазни материјал уноси путем одговарајућег тестног тела;

3) израдом потпуног програма контроле, укључујући и процедуре за праћење поступка;

4) мерама којима се осигурава непрекидно праћење и надзор над параметрима поступка, који су утврђени у програму контроле, при раду објекта.

Провером из става 2. тачка 2) овог члана доказује се да се примењеним поступком постиже следеће опште смањење ризика:

(1) код топлотних и хемијских поступака смањење *Enterococcus faecalis* за најмање 5 log10 и смањење титра инфективности вируса отпорних на топлоту, као што је Parvovirus, за најмање 3 log10 када су утврђени као значајна опасност,

(2) код хемијских поступака такође смањење отпорних паразита, као што су јајашца *Ascaris* sp., за најмање 99,9% (3 log10) у одрживим животним фазама;

Податке о параметрима поступака који се користе у објекту потребно је бележити и чувати, као и податке о другим критичним контролним тачкама како би се пратио рад објекта.

Репрезентативни узорци прерађеног стајњака, производа од прерађеног стајњака и измета од инсеката, узети током или непосредно након прераде у објекту са циљем праћења поступка, морају испуњавати микробиолошке стандарде дате у Прилогу 5 – Микробиолошки стандарди прерађеног стајњака.

Прерађени стајњак, производи од прерађеног стајњака или измета од инсеката који не испуњава стандарде из става 5. овог члана сматра се непрерађеним стајњаком.

Производе из ст. 1. и 2. овог члана потребно је складиштити тако да је после прераде мања вероватноћа контаминације или секундарне инфекције и влаге, као и у:

1) добро затвореном и изолованом силосу или примерено израђеним складишним халама;

2) одговарајуће затвореној амбалажи, као што су пластичне вреће или велике вреће.”.

Члан 26.

Назив пододељка в) мења се и гласи:

„в) Хигијенски услови за одређена органска ђубрива и оплемењиваче земљишта”.

Члан 27.

Чл. 69–73. мењају се и гласе:

„Члан 69.

Органска ђубрива и оплемењивачи земљишта, осим стајњака, садржаја дигестивног тракта, компоста, млека, производа на бази млека, производа од млека, колострума, производа од колострума и остатака ферментације из производње биогаса, стављају се у промет и користе ако су произведени:

- 1) применом Методе прераде 1, ако се као улазни материјал користи материјал Категорије 2;
- 2) употребом прерађених протеина животињског порекла, прерађених применом Метода прераде од 1 до 5 и 7, а у случају рибљег брашна било којом основном методом прераде у складу са овим правилником или други добијени производи од материјала Категорије 3, када се такви материјали могу користити за производњу органских ђубрива и оплемењивача земљишта у складу са овим правилником; или
- 3) применом било које Методе прераде од 1 до 7, у складу са овим правилником, ако се као улазни материјал користи материјал Категорије 3 који се не користи за производњу прерађених протеина животињског порекла.

Члан 70.

Органска ђубрива и оплемењивачи земљишта, која се састоје или која су произведена од месно-коштаног брашна Категорије 2 или прерађеног протеина животињског порекла, ради спречавања накнадне употребе у исхрани животиња, мешају се са компонентама тако да животиње нерадо једу добијену мешавину.

Компоненте из става 1. овог члана су:

- 1) калцијум оксид (CaO);
- 2) стајњак;
- 3) урин;
- 4) компост;
- 5) минерална ђубрива;
- 6) остаци ферментације из производње биогаса употребом споредних производа животињског порекла.

Поред компонената из става 2. овог члана, одговорно лице може употребити и друге компоненте или друге материје које се не користе у исхрани животиња и које искључују коришћење те мешавине за исхрану животиња, на основу одобрења надлежног органа уз достављен доказ да је мешавина, за коју се подноси захтев, уписана у регистар средстава за исхрану биља и оплемењивача земљишта, у складу са посебним прописом.

Изузетно, употреба компоненти из става 2. овог члана, није потребна за органска ђубрива и оплемењиваче земљишта, која се стављају у промет:

- 1) у оригиналним паковањима масе до 50 kg, која су намењена крајњем кориснику;
- 2) у великим врећама масе до 1000 kg, на чијој је амбалажи наведено да органска ђубрива и оплемењивачи земљишта нису намењена за употребу на земљишту коме фармски узгајане животиње имају приступ.

Члан 71.

Пре стављања у промет, произвођачи органских ђубрива и оплемењивача земљишта из члана 69. овог правилника обезбеђују деконтаминацију патогених микроорганизама, у складу са:

- 1) Прилогом 3; или
- 2) Прилогом 2 у случају компоста и остатака ферментације из производње биогаса употребом споредних производа животињског порекла или добијених производа.

После прераде или трансформације органска ђубрива и оплемењивачи земљишта се пакују, складиште и превозе на одговарајући начин, и то:

- 1) у расутом стању, у одговарајућим условима којима се спречава контаминација;
- 2) у паковањима или великим паковањима ако су органска ђубрива и оплемењивачи земљишта намењени за продају крајњем кориснику; или
- 3) ако се складиште на газдинству, у одговарајућем складишном простору, коме фармске животиње немају приступ.

Члан 72.

Услови у погледу здравља животиња не примењују се на стављање у промет:

- 1) гуана дивљих морских птица;
- 2) медија раста у паковањима за малопродају, осим у случају увоза, која садрже мање од:
 - (1) 5% масеног удела добијених производа од материјала Категорије 3 или материјала Категорије 2, осим прерађеног стајњака;

(2) 50% масеног удела прерађеног стајњака.

Члан 73.

Храћење фармски узгајаних животиња директном пашом или кошеним биљакама са земљишта, на којима су коришћена органска ђубрива или оплемењивачи земљишта, врши се под следећим условима:

- 1) по истеку каренце у трајању од 21 дан;
- 2) ако органска ђубрива или оплемењивачи земљишта испуњавају услове из овог правилника.

Изузетно, услови из става 1. овог члана, не примењују се ако су на земљишту употребљени:

- 1) стајњак и гуано;
- 2) садржај дигестивног тракта, млеко, производи на бази млека, производи од млека, колострум и производи од колострума, под условом да не представљају ризик за ширење заразних болести људи и животиња.”.

Члан 28.

У члану 77. после става 3. додаје се став 4. који гласи:

„Изузетно од става 3. овог члана контејнери за виšekратну употребу могу се користити:

- 1) за превоз различитих споредних производа животињског порекла или добијених производа ако су очишћени и дезинфиковани између различитих употреба на начин којим се спречава унакрсна контаминација;
- 2) за превоз споредних производа животињског порекла или добијених производа из члана 8. тачка 6. овог правилника, после употребе за превоз производа намењених за исхрану људи у условима којима се спречава унакрсна контаминација.”

Досадашњи став 4. постаје став 5.”.

Члан 29.

Чл. 78. и 79. мењају се и гласе:

„Члан 78.

„Како би се избегли сви ризици за јавно здравље или здравље животиња, споредни производи животињског порекла намењени за производњу хранива или сирове хране за кућне љубимце морају се превозити на одговарајућој температури, а у случају споредних производа животињског порекла од меса и производа од меса који нису намењени исхрани људи, до највише 7 °C.

Непрерађен материјал Категорије 3 намењен за производњу хранива или хране за кућне љубимце мора да се складишти и превози охлађен, замрзнут или силиран, осим:

- 1) ако се прерађује у року од 24 сата од сакупљања или на крају складиштења у охлађеном или замрзнутом стању ако се накнадно превози у превозним средствима у којима се одржава температура складиштења;
- 2) млеко, производи на бази млека или производи од млека који нису третирани ниједним поступком из члана 35. овог правилника, превозе се охлађени и у изолованим контејнерима, осим ако се ризик може смањити применом других мера због карактеристика материјала.

Возила која се користе за превоз материјала у охлађеном стању морају бити израђена на начин да се осигура одржање одговарајуће температуре током трајања превоза и омогући њено праћење.

Члан 79.

После завршетка утовара споредних производа животињског порекла и добијених производа издаје се потврда о испоруци у четири примерка, при чему оригинал прати пошиљку и задржава је прималац, једну копију задржава испоручилац, другу превозник а трећу копију прималац после потписивања доставља испоручиоцу.

Потврда о испоруци се састоји од дела А, Б, В и Г.

Део А садржи:

- 1) серијски број потврде;
- 2) датум испоруке материјала из објекта;
- 3) опис материјала укључујући:
 - (1) категорију у складу са чл. 6–8. овог правилника,
 - (2) врсту животиње и позивање на одговарајућу тачку из члана 8. овог правилника ако је у питању материјал Категорије 3 и добијени производи од тог материјала који су намењени за исхрану животиња,
 - (3) ако је примењиво број ушне маркице;
 - 4) количину материјала изражену као запремина, тежина или број паковања;
 - 5) број шарже, ако је примењиво;
 - 6) место порекла материјала, из кога је материјал испоручен;
 - 7) назив и седиште превозника и његов ветеринарски контролни број;
 - 8) назив и седиште примаоца, и ако је примењиво његов ветеринарски контролни број, који је додељен у складу са посебним прописима у погледу

споредних производа животињског порекла, хране или хране за животиње, намена пошиљке (за исхрану животиња, за техничке намене, као и за друге намене које је потребно навести) и податке о температури споредних производа животињског порекла или добијених производа;

9) ако је примењиво, ветеринарски контролни број одобрења или регистрације испоручиоца који је додељен у складу са посебним прописима у погледу споредних производа животињског порекла, хране или хране за животиње,

10) природу и методу прераде/обrade.

Део Б садржи изјаву испоручиоца да су све мере предузете да се спречи контаминација споредних производа животињског порекла или добијених производа патогенима и кросконтаминација између различитих категорија као и да су подаци наведени у делу А истинити и тачни и потпис који је у боји која је различита од боје слова текста потврде.

Део В садржи изјаву превозника да ће споредни производи животињског порекла или добијени производи бити превезени до примаоца који је наведен у делу А потврде о испоруци и потпис који је у боји која је различита од боје слова текста потврде.

Део Г који садржи изјаву примаоца да је примио споредне производе животињског порекла или добијене производе наведене у делу А потврде о испоруци и пријему и потпис који је у боји која је различита од боје слова текста потврде.”.

Члан 30.

Члан 80. брише се.

Члан 31.

Чл. 86. и 87. мењају се и гласе:

„Члан 86.

Ветеринарско-санитарни услови за изградњу објекта за производњу биогаса су:

1) да има пријемни део у који се допрема материјал за даље третирање, који је наткривен или затворен простор са инсталираном потребном опремом у зависности од тога да ли се допремљен материјал директно уноси у јединицу за пастеризацију или се складишти до третирања;

2) да има чисти део у коме се остаци ферментације складиште и чувају, који је физички одвојен од пријемног дела и простора за чишћење, прање и дезинфекцију возила и контејнера, тако да се онемогући накнадно загађење остатака ферментације;

3) да је обезбеђен простор на месту напуштања објекта за биогас, који је снабдевен опремом и средствима за чишћење, прање и дезинфекцију возила и контејнера;

4) да има јединицу за пастеризацију/хигијенизацију, коју није могуће заобићи за споредне производе животињског порекла или добијене производе, чији делови не смеју бити већи од 12 mm пре уношења у ту јединицу, са:

(1) опремом за прање температуре, која мора достићи вредност од најмање 70 °C у трајању од 60 минута;

(2) опремом за бележење, која непрекидно бележи резултате мерења из подтачке (1) ове тачке,

(3) одговарајућим сигурносним системом за спречавање недовољног загревања.

Изузетно од става 1. тачка 4) овог члана, јединица за пастеризацију/хигијенизацију, није обавезна у објекту за производњу биогаса, који прерађује само:

1) материјал Категорије 2 који је прерађен применом Методе прераде 1;

2) материјал Категорије 3 који је прерађен применом било које Методе прераде од 1–5 или Методом прераде 7 или, у случају материјала од водених животиња, било којом Методом прераде од 1 до 7;

3) материјал Категорије 3 који је у другом одобреном објекту био пастеризован/хигијенизован;

4) материјал Категорије 2 из члана 13. тачка 5) подтачка (2) овог правилника;

5) добијене производе у поступку алкалне хидролизе, у складу са овим правилником;

6) споредне производе животињског порекла, и то:

(1) из члана 8. тачке 6) овог правилника, који су били произведени у складу са чланом 3. тачка 11) Правилника о условима хигијене хране;

(2) из члана 8. тачке 7) овог правилника, осим сирове хране за кућне љубимце;

(3) материјал Категорије 3, осим споредних производа животињског порекла из подтач. (1) и (2) ове тачке, под условом да се остаци ферментације из објекта за производњу биогаса накнадно:

– компостирају у објекту за производњу компоста;

– прерађују у складу са тачком 2) или тачком 3) овог става;

– уништавају у складу са овим правилником.

Ако се објекат за производњу биогаса налази на истом месту или поред места на коме су фармски узгајане животиње и не користи само стајњак, млеко или колострум који потичу од тих животиња, тај објекат за производњу биогаса је :

1) на одређеној удаљености од места на коме се држе фармски узгајане животиње, при чему је удаљеност објекта за производњу биогаса потребно одредити тако да спречи све неприхватљиве ризике од ширења болести из објекта за производњу биогаса, које се могу пренети на људе или животиње;

2) потпуно физички одвојен односно ограђен од животиња, њихове хране и простирке.

Сваки објекат за производњу биогаса мора имати сопствену лабораторију или користити услуге екстерне лабораторије, које су опремљене за вршење потребних анализа, одобрене од стране надлежног органа, и акредитоване од стране надлежног акредитационог тела Републике Србије или редовно контролисане од стране надлежног органа.

Члан 87.

Ветеринарско-санитарни услови за изградњу објекта за производњу компоста су:

1) да има затворени реактор за компостирање или затворен простор за компостирање, које није могуће заобићи, за споредне производе животињског порекла или добијене производе, и мора имати, следеће:

(1) уређаје и опрему за праћење температуре у односу на време;

(2) уређаје за бележење који, према потреби непрекидно, бележе резултате мерења из подтачке (1) ове тачке;

(3) одговарајући сигурносни систем за спречавање недовољног загревања.

Изузетно од става 1. овог члана, компостирање се може вршити и у систему друге врсте, под условом:

1) да се њиме управља тако да сав материјал у систему постигне одговарајуће параметре у односу на време и температуру, укључујући према потреби непрекидно праћење тих параметара; или

2) да се у њему преређује само материјал из члана 86. став 2. овог правилника; и

3) да су испуњени сви остали одговарајући услови из овог правилника.

Ако се објекат за производњу компоста налази на истом месту или поред места на коме су фармски узгајане животиње и не користи само стајњак, млеко или колострум који потичу од тих животиња, тај објекат за производњу компоста треба:

1) бити на одређеној удаљености од места на коме се држе те животиње, при чему је удаљеност објекта за производњу компоста потребно одредити тако да спречи све неприхватљиве ризике од ширења болести из објекта за производњу компоста, које се могу пренети на људе или животиње;

2) бити потпуно физички одвојен односно ограда од животиња, њихове хране и простирке.

Сваки објекат за производњу компоста мора имати сопствену лабораторију или користити услуге екстерне лабораторије, које су опремљене за вршење потребних анализа, одобрене од стране надлежног органа, акредитоване од стране надлежног акредитационог тела Републике Србије или редовно контролисане од стране надлежног органа.”.

Члан 32.

Назив одељка 7. мења се и гласи:

„7. Ветеринарско-санитарни услови за изградњу појединих објеката који се региструју и појединих објеката који се одобравају”.

Члан 33.

Чл. 88. и 89. мењају се и гласе:

„Члан 88.

„Ветеринарско-санитарни услови за изградњу објекта који се региструје у складу са прописом којим се уређује регистрација и одобравање објеката за сакупљање, прераду и уништавање споредних производа животињског порекла су:

1) да има одговарајуће просторе, просторије и опрему која обезбеђује складиштење и обраду допремљеног материјала, као и складиштење готових производа на начин да се избегне унакрсна контаминација и накнадно загађење производа;

2) простори морају бити израђени на начин којим се према потреби омогућава њихово ефикасно чишћење и дезинфекција;

3) простори морају имати одговарајућу заштиту од штеточина, као што су инсекти, глодари и птице.

Ветеринарско-санитарни услови из става 1. овог правилника за изградњу објекта који се региструје, примењују се и на објекте који се одобравају у складу са прописом којим се уређује регистрација и одобравање објеката за сакупљање, прераду и уништавање споредних производа животињског порекла и за које овим правилником нису прописани ветеринарско-санитарни услови за изградњу објекта.

Ветеринарско-санитарни услови за објекте у којима се рукује кожама, укључујући и коже обрађене кречом и испоручују обреске и комаде тих

кожа за производњу желатина за исхрану животиња, органских ђубрива или оплемењивача земљишта, су:

1) да има одговарајуће складишне просторе са чврстим и глатким подовима и зидовима, који омогућавају лако чишћење и дезинфекцију, и према потреби садрже опрему за хлађење;

2) ако се у тим објектима складиште и/или прерађују сировине које не испуњавају услове за кожу за производњу желатина за исхрану животиња, органских ђубрива или оплемењивача земљишта, одвојене су од сировина које испуњавају услове за кожу за производњу желатина за исхрану животиња, органских ђубрива или оплемењивача земљишта током пријема, складиштења, прераде и отпреме.

Члан 89.

Ветеринарско-санитарни услови за изградњу објекта за складиштење добијених производа су:

1) да се простори и објекти у којима се врши складиштење добијених производа од материјала Категорије 3 не налазе на истом месту као простори за складиштење добијених производа од материјала Категорије 1 или материјала Категорије 2, осим ако је унакрсна контаминација спречена распоредом и начином управљања просторима, као што је складиштење у потпуно одвојеним зградама;

2) да има наткривен простор за пријем и отпрему добијених производа, осим ако се добијени производи:

(1) истоварују помоћу уређаја којима се спречава ширење ризика за јавно здравље и здравље животиња, као што су затворене цеви за течне производе; или

(2) се примају у паковањима, као што су велике вреће или у затвореним непропусним контејнерима односно превозним средствима;

3) да је изграђен на начин да се лако чисти, пере и дезинфикује, а подови морају бити израђени тако да је могуће лако отицање течности;

4) да има одговарајуће просторије за особље, укључујући тоалете, гардеробе и умиваонике;

5) да има одговарајућа средства заштите од штеточина, као што су инсекти, глодари и птице;

6) да има одговарајуће просторе и опрему за чишћење и дезинфекцију контејнера или посуде у којима су добијени производи примљени, као и возила, осим бродова, у којима се превозе.”.

Члан 34.

У члану 92. став 6. мења се и гласи:

„Власник односно држалац земљишта на коме се користе органска ђубрива и оплемењивачи земљишта, осим материјала из члана 73. став 2. овог правилника, и до којег имају приступ фармски узгајане животиње или на коме се коси трава за исхрану фармски узгајаних животиња, води евиденцију о:

- 1) количинама употребљених органских ђубрива и оплемењивача земљишта;
- 2) датуму наношења органских ђубрива и оплемењивача земљишта и местима на којима је то извршено;
- 3) датумима у којима је после употребе органских ђубрива и оплемењивача земљишта, дозвољена испаша фармски узгајаних животиња на том земљишту или у којима је кошена трава за исхрану животиња.”.

Члан 35.

У члану 93. став 5. брише се.

Досадашњи ст. 6. и 7. постају ст. 5. и 6.

Члан 36.

У члану 98. став 1. мења се и гласи:

„У поступку одобравања објекта за прераду, проверава се валидација објекта, коју је спровело одговорно лице.”.

Члан 37.

Прилог 4 – Микробиолошки стандарди хране за кућне љубимце, жвакалице, сирову храну, осим хране за кућне љубимце у конзерви, и побољшиваче укуса који су намењени за храну за кућне љубимце, који је одштампан уз Правилник о начину разврставања и поступања са споредним производима животињског порекла, ветеринарско-санитарним условима за изградњу објекта за сакупљање, прераду и уништавање споредних производа животињског порекла, начину спровођења службене контроле и самоконтроле, као и условима за сточна гробља и јаме гробнице („Службени гласник РС”, бр. 31/11, 97/13, 15/15 и 61/17) и чини његов саставни део замењује се новим Прилогом 4 – Микробиолошки стандарди хране за кућне љубимце, осим хране за кућне љубимце у конзерви, и побољшиваче укуса који су намењени за храну за кућне љубимце.

Прилог 6 – Начин обележавања, који је одштампан уз Правилник о начину разврставања и поступања са споредним производима животињског порекла, ветеринарско-санитарним условима за изградњу објекта за сакупљање, прераду и уништавање споредних производа животињског порекла, начину спровођења службене контроле и самоконтроле, као и условима за сточна гробља и јаме гробнице („Службени гласник РС”, бр.

31/11, 97/13, 15/15 и 61/17) и чини његов саставни део замењује се новим Прилогом 6 – Начин обележавања.

Члан 38.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број 110-00-00074/2023-09

У Београду, 13. новембра 2023. године

Министар

Јелена Танасковић, с.р.

ПРИЛОГ 4

МИКРОБИОЛОШКИ СТАНДАРДИ ХРАНЕ

ЗА КУЋНЕ ЉУБИМЦЕ, ОСИМ ХРАНЕ ЗА КУЋНЕ ЉУБИМЦЕ У КОНЗЕРВИ, И ПОБОЉШИВАЧЕ УКУСА КОЈИ СУ НАМЕЊЕНИ ЗА ХРАНУ ЗА КУЋНЕ ЉУБИМЦЕ

Током производње и/или складиштења (пре отпреме) узимају се насумични узорци жвакалица за псе и прерађене хране за кућне љубимце и побољшиваче укуса, осим хране за кућне љубимце у конзерви, ради провере испуњености следећих микробиолошких стандарда:

Salmonella: одсутна у 25 gr: $n=5$, $c=0$, $m=0$, $M=0$

Enterobacteriaceae: $n=5$, $c=2$, $m=10$ у 1 gr, $M=300$ у 1 gr,

где су:

n = број узорака за лабораторијско испитивање;

m = гранична вредност за број бактерија (резултат лабораторијског испитивања се сматра задовољавајућим ако број бактерија у свим узорцима није већи од m);

M = максимална вредност за број бактерија (резултат лабораторијског испитивања се сматра незадовољавајућим ако је број бактерија у једном или више узорака једнак или већи од M);

c = број узорака у којима број бактерија може бити између m и M (узорак се још увек сматра прихватљивим ако је број бактерија у другим узорцима једнак или мањи од m).

Током производње и/или складиштења (пре отпреме) узимају се насумични узорци сирове хране за кућне љубимце ради провере испуњености следећих микробиолошких стандарда:

Salmonella: одсутна у 25 gr: $n=5$, $c=0$, $m=0$, $M=0$

Enterobacteriaceae: $n=5$, $c=2$, $m=500$ у 1 gr, $M=5\ 000$ у 1 gr,

где су:

н = број узорака за лабораторијско испитивање;

м = гранична вредност за број бактерија (резултат лабораторијског испитивања се сматра задовољавајућим ако број бактерија у свим узорцима није већи од м);

М = максимална вредност за број бактерија (резултат лабораторијског испитивања се сматра незадовољавајућим ако је број бактерија у једном или више узорака једнак или већи од М);

ц = број узорака у којима број бактерија може бити између м и М (узорак се још увек сматра прихватљивим ако је број бактерија у другим узорцима једнак или мањи од м).

ПРИЛОГ 6

НАЧИН ОБЕЛЕЖАВАЊА

Током превоза и складиштења, споредни производи животињског порекла, осим кухињског отпада материјала Категорије 3, као и добијени производи обележавају се етикетом која је причвршћена на амбалажу, контејнер или возила, на начин да се јасно и видљиво:

1) истакне категорија споредних производа животињског порекла, односно за прерађене производе категорија споредних производа животињског порекла од којих је производ добијен;

2) наведе текст, у зависности од категорије материјала, и то:

(1) за материјал Категорије 3, текст: „НИЈЕ ЗА ИСХРАНУ ЉУДИ”,

(2) за материјал Категорије 2, осим стајњака и садржаја дигестивног тракта, и добијене производе од материјала Категорије 2, текст: „НИЈЕ ЗА ИСХРАНУ ЖИВОТИЊА”,

(3) за материјал Категорије 2 који је намењен за исхрану животиња у складу са овим правилником, текст: „ЗА ИСХРАНУ.....”, с тим што после речи: „ИСХРАНУ” треба навести назив врсте животиња за чију исхрану је пошиљка намењена,

(4) за материјал Категорије 1 и добијене производе од материјала Категорије 1 намењене:

– за уништење, текст: „САМО ЗА УНИШТЕЊЕ”,

– за производњу добијених производа, текст: „САМО ЗА ПРОИЗВОДЊУ ДОБИЈЕНИХ ПРОИЗВОДА. НИЈЕ ЗА ИСХРАНУ ЉУДИ ИЛИ ЖИВОТИЊА, НИТИ ЗА УПОТРЕБУ НА ЗЕМЉИ”,

(5) за млеко, производе на бази млека, производе од млека, колострума и производе од колострума, текст: „НИЈЕ ЗА ИСХРАНУ ЉУДИ”,

(6) за желатин произведен од материјала Категорије 3, текст: „ЖЕЛАТИН ЗА ИСХРАНУ ЖИВОТИЊА”,

(7) за колаген од материјала Категорије 3, текст: „КОЛАГЕН ЗА ИСХРАНУ ЖИВОТИЊА”,

(8) у случају сирове хране за кућне љубимце, текст: „УПОТРЕБЉАВАТИ САМО КАО ХРАНУ ЗА КУЋНЕ ЉУБИМЦЕ. ЧУВАТИ ОДВОЈЕНО ОД ХРАНЕ. ОПРАТИ РУКЕ И ОЧИСТИТИ АЛАТЕ, ПРИБОР И ПОВРШИНЕ НАКОН РУКОВАЊА ТИМ ПРОИЗВОДОМ”,

(9) у случају рибе и производа од рибе намењених као храна за рибе, који су прерађени и паковани пре испоруке, јасно и читљиво мора бити наведен НАЗИВ И АДРЕСА ПРОИЗВОДНОГ ОБЈЕКТА ПОРЕКЛА; и

– у случају рибљег брашна од рибе из улова, текст: „САДРЖИ САМО РИБЉЕ БРАШНО ОД РИБА ИЗ УЛОВА-МОЖЕ СЕ КОРИСТИТИ ЗА ИСХРАНУ СВИХ ВРСТА ФАРМСКИ УЗГАЈАНИХ РИБА”,

– у случају рибљег брашна од фармски узгајане рибе, текст: „САДРЖИ САМО РИБЉЕ БРАШНО ОД ФАРМСКИ УЗГАЈАНИХ РИБА ВРСТЕ [...] - МОЖЕ СЕ КОРИСТИТИ ЗА ИСХРАНУ САМО ФАРМСКИ УЗГАЈАНИХ РИБА ДРУГИХ ВРСТА”;

– у случају рибљег брашна од рибе из улова и од фармски узгајане рибе, текст: „САДРЖИ РИБЉЕ БРАШНО ОД РИБА ИЗ УЛОВА И ОД ФАРМСКИ УЗГАЈАНИХ РИБА ВРСТЕ [...] - МОЖЕ СЕ КОРИСТИТИ ЗА ИСХРАНУ САМО ФАРМСКИ УЗГАЈАНИХ РИБА ДРУГИХ ВРСТА”,

(10) за производе од крви копитара који нису намењени исхрани животиња, текст: „КРВ И ПРОИЗВОДИ ОД КРВИ КОПИТАРА. НИЈЕ ЗА ИСХРАНУ ЉУДИ ИЛИ ЖИВОТИЊА”

(11) за рогове, копита и папке, и друге материјале из члана 64. овог правилника за производњу органских ђубрива и побољшивача земљишта, текст: „НИЈЕ ЗА ИСХРАНУ ЉУДИ И ЖИВОТИЊА”,

(12) у случају органских ђубрива и побољшивача земљишта, текст: „ОРГАНСКО ЂУБРИВО ИЛИ ОПЛЕМЕЊИВАЧ ЗЕМЉИШТА/ЗАБРАЊЕНА ИСПАША ИЛИ УПОТРЕБА БИЉАКА ЗА ИСХРАНУ ФАРМСКИ УЗГАЈАНИХ ЖИВОТИЊА НАЈМАЊЕ 21 ДАН ПОСЛЕ УПОТРЕБЕ НА ЗЕМЉИШТУ”,

(13) у случају материјала који се користи за исхрану животиња у изузетним случајевима, НАЗИВ, АДРЕСУ И ВЕТЕРИНАРСКИ КОНТРОЛНИ БРОЈ ЦЕНТРА ЗА САКУПЉАЊЕ и текст: „НИЈЕ ЗА ИСХРАНУ ЉУДИ”

(14) за стајњак и садржај дигестивног тракта, текст: „СТАЈЊАК”,

(15) у случају међупроизвода, на спољној страни паковања, текст: „САМО ЗА ЛЕКОВЕ/ВЕТЕРИНАРСКЕ ЛЕКОВЕ/МЕДИЦИНСКА СРЕДСТВА/АКТИВНА ИМПЛАТИБИЛНА МЕДИЦИНСКА СРЕДСТВА/МЕДИЦИНСКА СРЕДСТВА ЗА „IN VITRO” ДИЈАГНОЗУ /ЛАБОРАТОРИЈСКЕ РЕАГЕНСЕ”,

(16) у случају узорака за истраживања и дијагностику, текст: „ЗА ИСТРАЖИВАЧКЕ И ДИЈАГНОСТИЧКЕ СВРХЕ“ уместо категорије из тачке 1) овог става,

(17) у случају трговачких узорака, текст: „ТРГОВАЧКИ УЗОРАК КОЈИ НИЈЕ ЗА ИСХРАНУ ЉУДИ“ уместо категорије из тачке 1) овог става,

(18) у случају изложбених предмета, навод: „ИЗЛОЖБЕНИ ПРЕДМЕТ КОЈИ НИЈЕ ЗА ИСХРАНУ ЉУДИ“, уместо категорије из тачке 1) овог става,

(19) у случају рибљег уља за производњу лекова, текст: „РИБЉЕ УЉЕ ЗА ПРОИЗВОДЊУ ЛЕКОВА“, уместо категорије из тачке 1) овог става,

(20) у случају прерађеног стајњака у складу са чланом 68. овог правилника, текст: „ПРЕРАЂЕН СТАЈЊАК“.

Текст, којим се обележавају споредни производи животињског порекла и добијени производи, амбалажа, контејнери или возила, треба да буде у боји која зависи од категорије материјала, и то:

1) за материјал Категорије 1, црна боја;

2) за материјал Категорије 2, жута боја;

3) за материјал Категорије 3, зелена боја која у себи садржи велику количину плаве боје, чиме се обезбеђује јасна разлика од других зелених боја.

За сакупљање и складиштење споредних производа животињског порекла, осим кухињског отпада материјала Категорије 3, у објектима у којима они настају треба да буде обезбеђен одговарајући број контејнера, у зависности од капацитета објекта, који су обележени на следећи начин:

1) контејнер за сакупљање материјала Категорије 1 треба да буде видљиво и трајно обележен текстом: „Категорија 1“, словима црне боје;

2) контејнер за сакупљање материјала Категорије 2 треба да буде видљиво и трајно обележен текстом: „Категорија 2“, словима жуте боје;

3) контејнер за сакупљање материјала Категорије 3 треба да буде видљиво и трајно обележен текстом: „Категорија 3“, словима зелене боје која у себи садржи велику количину плаве боје, чиме се обезбеђује јасна разлика од других зелених боја.